

JANI VINCENTII
GRAVINÆ
JURISCONSULTI
OPERA, SEU
ORIGINUM
JURIS CIVILIS
LIBI TRES,
QUIBUS ACCEDUNT

DE ROMANO IMPERIO LIBER SINGULARIS. | DISSERTATIO DE CENSURA ROMANORUM,
ORATIONES, ET OPUSCULA LATINA. | ET
INSTITUTIONUM J. RECEPT. LIB. IV. | INSTITUTIONUM CANONIC. LIB. III.

Recensuit, & Adnotationibus auxit

GOTTFRIDUS MASCOVIUS

Reg. Magn. Britan. Consil. Aul. & in Academia
Goettingensi Juris Professor.

EDITIO NOVISSIMA AD VENETI EXEMPLARIS PITTERIANI
FORMAM EXACTA;

*At vero mendis quamplurimis, vel sententiam perturbantibus, quibus Exemplar
illud scatebat sedula opera expurgata.*

TOMUS PRIMUS.

V E N E T I I S

A P U D F R A N C I S C U M P I T T E R I.

MDCCLVIII.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

DE ORTU ET PROGRESSU
JANI VINCENTII GRAVINÆ
O R I G I N U M
JURIS CIVILIS
L I B E R P R I M U S
Q U I E S T
DE ORTU ET PROGRESSU
JURIS CIVILIS.

UONIAM nihil est aliud jus civile, nisi naturalis ad Romanæ Reip. institutionem relata, Romanisque moribus & literis explicata ratio: ideo ut juris cursum ostendamus, ponenda est ante oculos Romanæ Reip. facies, imagoque illius brevi oratione adumbranda, ducto initio ab antiquiori Pop. Rom. divisione, in patricos scilicet, & plebejos.

C A P U T I.

De Populo Romano, & ejus Ordinibus.

Populi Romani summa, & præcipua divisio ea est, quæ a genere proficiscitur, quæque ipsum habet auctorem Romulum. Is enim delectis primoribus Civitatis, viris ingenio, qui ætate, opibus, consilio, auctoritate ceteris antecellerent; iis magistratus omnes, & divinarum humanarumque rerum, totiusque Reipublicæ curam attribuit: (a) eosque a reliquo populo discretos patricos appellavit; quod essent inge-

Jani Gravinae Tom. I.

nui, ac patrem ciere, sive demonstrare possent, atque essent, ut Plutarchus ait, *καταρπίδα* ceteros jussit esse plebem, quam publici negotii minime participem abduxit ad agrorum cultum, pastum pecorum, opificia quæstuosa. Ex patriciis publicum Consilium constituit, quem Senatam a gravitate nuncupavit; eique adscriptos ab auctoritate Patres, ab ætate Senatores. Itaque Senatorum natus est ordo, quem excepit equestris: Ex quibus alia deducta est Populi Romani divisio, quæ ab ordine ducitur; atque in Senatores, equestrem ordinem, & plebem populus omnis est descriptus,

C A P U T II.

De Equestri Ordine.

Equestris autem ordo ab ipsa quoque Romuli ætate repeti potest. Nam, ut Dionysius ac Livius tradunt, Romulus ad custodiam sui corporis, ex honestissimis familiis trecentos sibi delegit; qui primo quidem Celeres dicti sunt, a Remi interfecore Celere, qui eis initio præfuit: (b) deinde Flexumines, (*) postea Trossuli, quod Trossulum

A

sulum

(a) Livius lib. 1. cap. 8. Dionys. lib. 2. Plutarch. in Romul.

(b) Festus verb. *celeres*. Plinius lib. 33. cap. 2. Sigon. de antiqu. jur. Civ. Rom. lib. 2. cap. 3.

(*) Trossulianibus Flexutes apud Plinium leg-

ubet Salmastius ad Lampr. in Comm. cap. 2. Flexutes autem dici censeo veteri more pro Flexitibus, qui sint a Flexis flexuris, quod descendat a flexu, eo quod equum sit, equos in gyrum flectere, seu, ut est apud Virgilium, *flectere iugum equi*.

JANI VINCENTII
GRAVINÆ
JURISCONSULTI
OPERA, SEU
ORIGINUM
JURIS CIVILIS
LIBRI TRES,
QUIBUS ACCEDUNT

DE ROMANO IMPERIO LIBER SINGULARIS.
ORATIONES, ET OPUSCULA LATINA.
INSTITUTIONUM J. RECEPT. LIB. IV.

DISSERTATIO DE GENSURA ROMANORUM,
ET
INSTITUTIONUM CANONIC. LIB. III.

Recensuit, & Adnotationibus auxit

GOTFRIDUS MASCOVIUS

Reg. Magn. Britan. Consil. Aul. & in Academia
Goettingensi Juris Professor.

EDITIO NOVISSIMA AD VENETI EXEMPLARIS PITTERIANI
FORMAM EXACTA;

*At vero mendis quamplurimis, vel sententiam perturbantibus, quibus Exemplar
illud scatebat sedula opera expurgata.*

TOMUS SECUNDUS.

V E N E T I I S

A P U D F R A N C I S C U M P I T T E R I I.

MDCCLVIII.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

DE ROMANO IMPERIO

JANI VINCENTII GRAVINÆ
JURIS CONSULTI
DE
ROMANO IMPERIO

LIBER SINGULARIS.

A D S P Q R.

CAPUT PRIMUM.

De justis Imperii Romani causis. ()*

Quoniam imperandi jus inter homines oritur a ratione, per quam, contracta societate civili, sapientia legislatoris & potentia principis conferuntur ad communem & singulorum utilitatem, que unica est justorum imperiorum origo, & fons legitimus, atque perpetua causa universæ potestatis; propterea illud inter homines imperium, jure naturæ, dominatur, ubi rationis verletur plurimum, quale fuerit id, quod non ad certi alicujus hominis, ceteræ familiæ, aut ad certarum nationum, sed ad universarum sibi adjunctarum gentium commodum fuerit honorum, atque magistratuum participa-

tione comparatum ab hominibus, qui ceteris mortalibus omni virtutum genere præstiterunt, victoriisque suis cultum animi ac mentis rectum usum profligata barbarie propagarunt: quales Romani fuerunt; qui tali erga genus humanum beneficentia, in omnes imperandi jus, veluti majores in minores, a naturæ lege acceperunt. Unde Dionysius repressurus indignationem & invidiam Græcorum, Romanos iniquis animis ferentium: *Æquo animo (inquit) justa subjectio perferenda. Naturæ namque communique omnium lege, nullo peritura tempore, præstantiores inferioribus perpetuo præsent. Neque accusanda fortuna, quasi gratuito tantum imperium urbi minus idonea tamdiu tradiderit. Discent enim (Græci) ex hac historia, urbem talem a suis continuo primordiis innu-*

A. 2

mera-

(*)-Præcipuum Auctoris consilium est ostendere, Imperium Romanum a Senatu & P. R. cum principibus tantum communicatum & certis legibus adstrictum fuisse, quibus neque per vim, etiam insecuro diuturno tempore, neque ulla alia ratione solvi potuerint. Quod posterius falsum est, ut infra ostendemus, cum contra lex Regia, que potestati principis limites ponebantur, etiam a Jo. Friderico Gronovio & Gerardo Noodt VV. CL. CL. in singularibus orationibus plenius asserta sit. Quædæ vero simul instaurationem ejusdem imperii in c. l. ideoque hoc loco justas ejus causas repetere vo-

luit. Conjecta itaque sententia Platonis & Aristotelis de regno sapientis cum opinione Hobbesii de jure potentioris in imbecilliorum, contendit, Imperium Romanum fuisse justum, quia Romani omnibus reliquis gentibus sapientiores & potentiores fuerint. Sed cum quævis gens sapientissima videretur, & potentia etiam atrocissima nitantur, justitia Imperii Rom. parum præsidii repositum est in rationibus Auctoris, qui ejus originem ab unico justorum imperiorum fonte, legitimo civium consensu repetere debebat.